

Motion till riksdagen 2025/26:325

av **Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V)**

Ersättning för dold mervärdesskatt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om ersättning för dold mervärdesskatt i syfte att korrigera ersättningen så att den varken gynnar privat drift eller uppmuntrar till bolagisering och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Enligt lagen om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund har kommuner och regioner rätt till ersättning för ingående skatt som inte får dras av enligt mervärdesskattelagen.

Kommunen har rätt till ersättning för de ökade kostnader som uppkommer vid upphandling av verksamhet inom sjukvård, tandvård, social omsorg och utbildning samt vid hyra av lokal för sådana boendeformer. Rätt till ersättning har kommunen också när den lämnar bidrag till en näringsidkare för dennes verksamhet inom nämnda områden. Storleken på ersättningar beräknas enligt schablon (lagen [2005:807] om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund). Schablonen har beräknats till 6 procent av hela kostnaden för den privata utföraren och sattes 1991 utifrån momssatsen 25 procent och att 30 procent av kostnaderna uppkommer p.g.a. köp av mervärdesskattepliktiga varor och tjänster. Ersättning kan också ges med 18 procent för lokalkostnad plus 5 procent av resterande kostnader.

Utredning om dold mervärdesskatt vid upphandling

2014 tillsattes en utredning som hade som uppdrag att se över den ersättning som kommuner, landsting (regioner), kommunalförbund och samordningsförbund får för s.k.

dold mervärdesskatt vid upphandling av eller bidragsgivning till verksamhet inom sjukvård, tandvård, social omsorg och utbildning och vid hyra av lokaler för vissa boendeformer. Utgångspunkten var att förslag till ändringar i regelverket ska syfta till konkurrensneutralitet vid valet mellan att bedriva verksamhet i kommunal eller privat regi.

Utredningen lämnade sitt slutbetänkande i november 2015.¹ Utredningen kom fram till att schablonen var högre än kommunernas kostnader för den dolda mervärdesskatten. Inom kommunernas verksamheter i snitt 4,7 procent samt inom regionernas sjukvård 4,7 procent och tandvård 5,3 procent. Kostnaderna för den dolda mervärdesskatten skiftade från LSS-områdets 2,7 procent till 7,3 procent för gymnasieskolan. Utredningen föreslog att schablonen skulle sänkas till 5 procent.

Kompensation enligt schablon gynnar privat verksamhet

När kommunen får kompensation enligt schablonen men har en lägre kostnad blir den privata verksamheten billigare än den i egen regi. Ett bra exempel på det senare är Uppsala kommun som i sitt remissvar konstaterade att kommunen skulle förlora 30 miljoner om schablonen sänktes och menade att kommunen borde kompenseras för detta. När Uppsala kommun beslutade att ta tillbaka upphandlad verksamhet i kommunal regi insåg kommunen att ett sådant återtagande kom med en prislapp kopplad till schablonersättningen som gjorde egen regi dyrare än privat eftersom man då inte fick intäkter från schablonsystemet.

Att ha verksamhet i privat istället för egen regi genererar alltså intäkter till kommunen och gynnar dem med mycket upphandlad verksamhet.

Flera kommuner har valt att bolagisera sin egen omsorgsverksamhet. Med olika upplägg kan man också få ut extra momskompensation för fastigheterna där verksamheten finns.

För kommunerna är de extra miljoner man får in viktiga för att de kan läggas på verksamhet eller kanske på att sänka skatten. Det innebär att kommunal verksamhet bolagiseras eller upphandlas för att finansiera verksamhet, en sorts skatteplanering.

En ny utredning

Ersättning för dold mervärdesskatt kom till för att uppnå kostnadsneutralitet mellan egen och upphandlad drift men har kommit att bli en ersättning som gynnar upphandlad eller bolagiserad drift. Den bidrar därmed inte till den kostnadsneutralitet som var tänkt. För att få en överblick av den nuvarande faktiska kostnaden för den dolda mervärdesskatten borde en ny utredning tillsättas. Utgångspunkten för en sådan utredning bör vara att se till att systemet varken gynnar privat drift eller uppmuntrar till bolagisering av kommunal verksamhet eller tillgångar.

¹ SOU 2015:93 Översyn av ersättning till kommuner och landsting för s.k. dold mervärdesskatt.

Regeringen bör tillsätta en utredning om ersättning för dold mervärdesskatt i syfte att korrigera ersättningen så att den varken gynnar privat drift eller uppmuntrar till bolagisering. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ilona Szatmári Waldau (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Ida Gabrielsson (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Kajsa Fredholm (V)

Birger Lahti (V)

Malin Östh (V)